

چابهار، گزینه اصلی انتقال مواد معدنی شرق کشور

از این رو شاهدیم سازمان‌های بزرگ و توسعه‌ای همچون ایمیدرو در زمینه تامین زیرساخت‌ها گام‌های جدی برداشته‌اند که در جذب سرمایه‌گذار در طرح‌های معدن و صنایع معدنی اثرات مثبت بسیاری به همراه دارند. در اینجا نکته مهمی که درباره بسیاری از طرح‌های معدنی وجود دارد انتقال و جابه‌جایی مواد معدنی و محصولات نهایی است و امروز ما با چالشی در همین زمینه روبه‌رو هستیم اما در مصاحبه‌ای که با مدیر زیرساخت ایمیدرو داشتیم متوجه شدیم بندر چابهار را می‌توان یکی از گزینه‌های اصلی برای انتقال مواد معدنی در شرق کشور دانست که بخش عمده‌ای از کانون‌های صنایع معدنی در آن قرار گرفته است. در ادامه، گفت‌وگوی صمت با عباس رنجبر را در این زمینه می‌خوانید. او مهم‌ترین اقدامات سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی (ایمیدرو) را در این زمینه تشریح کرد.

دفتر زیرساخت‌های ایمیدرو برای ایجاد زیرساخت مجتمع‌های بزرگ معدنی مانند گل‌گهر و سنگان چه انجام داده است؟

اکنون دفتر زیرساخت سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) به عنوان محور هماهنگی طرح جامع منطقه صنعتی و معدنی گل‌گهر، مشکلات این مجتمع را با توجه به طرح جامع و کمک شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران و ذی‌نفعان در دست دارد. البته سازمان ایمیدرو از سوی شرکت تهیه و تولید و با کمک مشاور جامع برای رفع چالش‌های این حوزه ورود کرده تا بتواند مشکلات و چالش‌ها را برطرف کند.

برای نمونه یکی از این چالش‌ها، گسترش محدوده پیت شماره 4 معدن گل‌گهر و تداخل آن با خطوط راه‌آهن و «شان‌تینگ‌یارد» (بارانداز) است زیرا در صورت افزایش پیت و گسترده‌تر شدن آن برای راه‌آهن مشکل ایجاد می‌شود و جابه‌جا نشدن راه‌آهن، برداشت مواد معدنی را با چالش همراه می‌کند. یکی دیگر از برنامه‌های دفتر زیرساخت‌های ایمیدرو، در حوزه معدنی و صنعتی سنگان است. در این زمینه باید گفت برای تامین مولفه‌های زیرساخت‌های صنایع معدنی این منطقه، شرکت تامین و توسعه زیرساخت‌های شرق ایران به وجود آمده که در حوزه تامین برق، آب و گاز فعال بوده است. همچنین در حوزه حمل ریلی، فعالیت 2 حوزه الف- ساخت بارگیرخانه و خطوط فرعی ب- افزایش ظرفیت حمل بار راه‌آهن تک خطه و 2 خطه کردن خطوط ریلی را در دستور کار قرار داده است.

سازمان ایمیدرو و سرمایه‌گذاران صنایع معدنی منطقه سنگان برای افزایش ظرفیت خطوط ریلی از سنگان تا بافق نیز با سازمان راه‌آهن جمهوری اسلامی وارد مذاکره شده‌اند که به نتایج مثبتی درباره عقد تفاهمنامه و قرارداد محکم در زمینه حمل محصولات صنایع معدنی سنگان رسیده‌اند. در این زمینه قرار شد تا سرمایه‌گذاران بار را تضمین کنند و در مقابل راه‌آهن نیز تضمین حمل کنند و تا کامل شدن 2 خط این مسیر، خطوط تک خطه که بین 8 تا 10 میلیون تن ظرفیت دارند را اصلاح کرده و ظرفیت‌شان را به 20-15 میلیون تن برسانند.

یکی دیگر از مسائل مهم در حوزه معدن و صنایع معدنی، تامین منابع انرژی است. در این زمینه چه اقداماتی از سوی ایمیدرو انجام شده است؟

یکی از بزرگترین طرح‌های معدن و صنایع معدنی کشور، ویژه منطقه سنگان است که باید برای اجرایی شدن اهداف تعریف شده در آن انرژی مورد نیاز تامین شود. در این زمینه در حوزه برق 3 قرارداد بسته شده و اقدامات برای تامین گاز منطقه در مرحله نخست به اتمام رسیده و مرحله دوم در حال اجراست. تامین آب برای مجتمع سنگان نیز در 2 مسیر از سوی شرکت تامین زیرساخت‌ها در حال پیگیری است.

یکی از این مسیرها، مسیر سد «سده» بوده و قرار است شرکت فولاد مبارکه، توسعه بانک ملی و شرکت تامین زیرساخت از طریق خرید چاه و ظرفیت تخصیص‌یافته از آن، این کار را انجام دهند. در حوزه دشت زوزن و نمکزار خواف نیز کارهایی انجام شده که یکی از این اقدامات حفر چاه‌های «فلمن» بوده و در مرحله دوم نیز قرار است 4 چاه «فلمن» دیگر حفر شود بنابراین فراخوان برای مناقصه

شیرین‌سازی و انتقال آب برای صنایع معدنی سنگان در دستور کار است تا در قالب EPC (نوعی قرارداد است) اجرایی شود. برنامه‌ریزی برای انجام مطالعات و حفر چاه‌های حفاری در نمکزار خواف نیز انجام شده و مطالعات و بررسی‌های فنی و اقتصادی برای ایجاد فرودگاه در این منطقه در دستور کار قرار دارد.

آیا برای مناطق ویژه اقتصادی نیز اقداماتی از سوی ایمیدرو انجام شده است؟

دفتر زیرساخت سازمان ایمیدرو تمام فعالیت‌های مجموعه‌ها در مناطق اقتصادی همچون منطقه ویژه اقتصادی لامرد و پارسیان و منطقه ویژه اقتصادی خلیج‌فارس را در نظارت خود دارد. از طرفی دفتر زیرساخت ایمیدرو ورود به شورای هماهنگی تامین و توسعه زیرساخت‌های چابهار برای معدن، فولاد و پتروشیمی با محوریت منطقه آزاد چابهار و مدیریت منطقه آزاد را در برنامه‌های خود تعریف کرده است.

برای رشد حوزه چابهار چه فعالیت‌هایی را پیگیری می‌کنید؟

علاوه بر تلاش برای رفع ناهماهنگی در حوزه تامین زیرساخت‌های صنایع (معدنی، فولادی، پتروشیمی و...) چابهار و دستیابی به شاخص‌های توسعه در این منطقه با محوریت منطقه آزاد چابهار، یکی از ایده‌هایی که برای انتقال مواد معدنی و محصولات معدنی شرق کشور مطرح می‌شود استفاده از بندر چابهار به عنوان یکی از گزینه‌های اصلی است. در این میان می‌توان به خط ریلی شرق اشاره کرد که هم می‌تواند ترانزیت افغانستان را انجام دهد و هم ترانزیت شمال و جنوب و بخشی از بار معدنی سنگان را جابه‌جا می‌کند؛ در میان این گزینه‌ها اولویت ما با حمل مواد معدنی سنگان و ترانزیت است البته اگر بتوانیم خط شرق که نیازمند سرمایه‌گذاری بین 8 تا 10 هزار میلیارد تومان است را در قالب مدل‌های سرمایه‌گذاری همچون PPP (سرمایه‌گذاری دولت و بخش خصوصی) اجرایی کنیم و دولت نیز درباره بهره‌مندی بخش خصوصی از فاینانس تضمین حکومتی بدهد تا در نهایت توسعه خطوط ریلی قابل انجام باشد.

خط شرق در حال حاضر از مسیر کرمان عبور می‌کند و سپس به سمت زاهدان رفته و در انتها به چابهار می‌رود اما در آینده خط ریلی شرقی از مسیر سنگان، طبس، بیرجند، زاهدان گذشته و در انتها به چابهار می‌رود. این مسیر پکیج بارهای افغانستان، سنگان و معادن و صنایع معدنی شرق به چابهار که خود عظمتی در توسعه کشور است را در برمی‌گیرد. در این میان می‌توان به ابلاغیه رهبر معظم انقلاب در بندهای اقتصاد مقاومتی اشاره کرد که اگر بخواهیم کشور را در مسیر توسعه قرار دهیم یک بخش آن از مسیر مکران و چابهار می‌گذرد.

برای تامین منابع آبی سنگان چه اقداماتی انجام داده‌اید؟

زمانی که برنامه اولیه ایجاد صنایع معدنی سنگان تهیه می‌شد، کمبود منابع آبی زیاد مورد توجه نبود زیرا سنگان منطقه‌ای خشک بوده و با کمبود آب روبه‌رو است اما اکنون که بحث تولید 17/5 میلیون تن کنسانتره و 15 میلیون تن گندله در قالب ایمیدرو و 2/5 میلیون تن کنسانتره از سوی بخش خصوصی مطرح است و همگی نیازمند آب هستند، مشاهده می‌کنیم در شرایط فعلی منابع کمی از آب در منطقه وجود دارد. از طرفی امکان تامین آب منطقه فقط از چاه‌های منطقه امکان‌پذیر نیست چراکه به دلیل برداشت زیاد به ویژه در بخش کشاورزی، تعادل آبی منطقه بر هم خورده است. بنابراین تامین آب منطقه سنگان به شکل کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت پیش‌بینی شده است.

به این شکل که در کوتاه‌مدت و میان‌مدت با توجه به مطالعات، تامین آب از دشت زوزن و نمکزار خواف و همچنین انتقال آب از مسیر سد «سده» با تخصیص یک میلیون مترمکعب آب از آن و خرید چاه‌های آب در نظر گرفته شده است. برای تامین آب از مسیر سد «سده» خواف 2 شرکت فولاد مبارکه اصفهان و توسعه بانک ملی با شرکت تامین توسعه و زیرساخت همکاری خواهند کرد تا بتوانند انتقال آب را انجام دهند. گفتنی است اکنون فراخوان و مناقصه برای اجرای طرح پیشنهادی در دشت زوزن و نمکزار خواف در حال پیگیری و انجام است.

برای بلندمدت نیز انتقال آب از دریای عمان و تامین آب از پساب مطرح است که درباره انتقال آب از دریای عمان حداقل 2 کنسرسیون

به علاوه وزارت نیرو با استفاده از فاینانس سرمایه گذاران خارجی فعال هستند.

آیا کارگروهی برای تهیه زیرساخت‌های مورد نیاز معادن و صنایع معدنی ایجاد شده است؟

در مدیریت زیرساخت ایمیدرو هم‌اکنون 3 کارگروه بزرگ برای توسعه زیرساخت‌ها ایجاد شده که یکی از آنها کارگروه ریلی است و حدود 3 سال است که میان ایمیدرو، شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی، شرکت‌های حمل‌ونقل ریلی، شرکت‌های معدنی و فولادی و صنایع معدنی جلسات متعددی برگزار شده است. کارگروه دیگری که در اینجا می‌توان به آن اشاره کرد کارگروه برق و نیروگاهی است. استفاده از زغال‌سنگ و ایجاد واحد نیروگاه زغال‌سنگ در بسیاری از کشورها مورد توجه قرار گرفته و در ایران نیز در سید انرژي وزارت نیرو به این مورد توجه شده است.

بر اساس آن، ایجاد نیروگاه زغال‌سنگی در طبس برای تولید برق تعریف شده و ایمیدرو به منظور همکاری، معدن زغال‌سنگ مزینو را در اختیار وزارت نیرو قرارداد و برق تولید شده از نیروگاه‌های زغال‌سنگی در صنایع معدنی استفاده خواهد شد. برای نمونه نیروگاه دیگری با قدرت 235 مگاوات در منطقه ویژه خلیج فارس، قرار است تا 4 ماه آینده به شبکه وصل شود و نیروگاه لامرد برای تامین برق آلومینیوم که شرکت غدیر انرژي متولی آن است هر 2 به منظور تامین نیاز صنایع معدنی کشور برنامه‌ریزی شده‌اند. این کارگروه به منظور هم‌افزایی فکری و طرح و رفع مشکلات در حوزه برق و نیروگاه‌ها با حضور نمایندگان شرکت‌های معدنی و صنایع معدنی در حوزه برق و نمایندگان وزارت نیرو برگزار می‌شود؛ در یکی دیگر از کارگروه‌ها نیز به تامین منابع آبی معادن و صنایع معدنی و مشکلات پرداخته می‌شود. قرار است در یزد با کمک وزارت نیرو بخش کارگروه آب با کمک فعالان معدن و صنایع معدنی ایمیدرو ایجاد شود تا از تجربه آنها در حوزه تامین آب و چگونگی تامین آب و رفع مشکلات موجود استفاده شود. در این زمینه از تعدادی مشاور استفاده شده است. برای نمونه در حوزه سنگان از مشاور هیدروتک و از مشاور سرباب هم در بحث اکتشاف و انتقال استفاده می‌کنیم.

منبع: گسترش صمت

